

MARI KORHONEN & ANTTI SAARI

Ekososiaalinen sivistys kääntämisen prosesseina työväenopistossa

Artikkelissa tarkastellaan vapaan sivistystyön organisaation kehittämistä syvä- ja ekososiaalisen sivistyksen periaatteiden mukaisesti. Tapaustutkimuksena on Tampereen työväenopistossa toteutettava Syväsvivistys ja kestävä kehitys elämäntapana -hanke. Hyödynnämme tutkimuksessa aineistotriangulaation mukaisesti useaa aineistotyyppiä, joita jäsenämme teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin. Tarkastelemme aineistoa kääntämisen sosiologian ja hallinnan tutkimuksen näkökulmista, jolloin huomio kiinnitetään hankkeessa ilmenevään kääntämisen prosessiin sekä siihen sisältyviin itsen käytäntöihin. Osoitamme, että syväsvivistystä ja ekososiaalista

sivistystä jalkauttava hallinta perustuu yhteisöllisyyden ja yksilöiden vapauden periaatteisiin. Tällöin vallalla ei ole yhtä ainoaa keskusta, vaan se jakautuu toimijoiden kesken. Analyysimme tuo lisäksi esille näiden ekososiaalisten periaatteiden kehittämisessä harvoin esiin nostettuja menettelytapoja, joiden avulla arvot käännetään toiminnan kielelle ja sisäistetään osaksi organisaation toimintatapoja.

Asiasanat: vapaa sivistystyö, kehitys, ekososiaalinen sivistys, kääntäminen, hallinta, hallinnan tutkimus, valta

Aikuiskasvatus 43(4), 230

MARI KORHONEN & ANTTI SAARI

Ecosocial Bildung as processes of translation at adult education centres

The article examines the development of a non-formal adult education organisation according to the principles of deep and ecosocial Bildung. The case study is on the project 'Syväsvivistys ja kestävä kehitys elämäntapana' (Deep Bildung and sustainable development as a way of life) at the Adult Education Centre of the Tampere Region. In line with the data analysis triangulation, several types of material were used, and they were structured by means of theory-based content analysis. We examine the material from the perspectives of governmentality and the sociology of translation, focusing on the process of translation related practices of the self. We show that governance promoting deep and ecosocial Bildung is

based on the principles of community and individual freedom. In this case, power does not have a single centre but is distributed among agents. Our analysis also highlights procedures – rarely mentioned in the development of ecosocial principles – in translating values into the language of action and internalising them in an organisation's practices.

Keywords: non-formal adult education, development (active), translating, management (control), power (societal objects); governmentality, sociology of translation

Aikuiskasvatus 43(4), 230

RIIKKA JAATINEN, INKERI RISSANEN & ELINA KUUSISTO

Kulttuuria koskevat arkiteoriat osana opettajien kulttuurienvälisiä valmiuksia

Kulttuureja koskevat asenteet ja uskomukset ovat kulttuurienvälisien valmiuksien keskeinen osa-alue. Artikkelissa peruskoulun opettajien (N = 273) kulttuurienvälisiä valmiuksia lähestytään sosiaalipsykologian kentällä laajemmin tutkittujen kulttuuria koskevien arkiteorioiden eli multikulturalismin, polykulturalismin ja värisokeuden näkökulmasta. Tutkimusaineistona ovat opettajien vastaukset vuosina 2019 ja 2020 kerätyn kyselyaineiston avoimeen kysymykseen. Aineisto analysoitiin abduktiivisen sisälönanalyysin keinoin. Tulosten perusteella opettajien näkemyksistä oli löydettävissä viitteitä kaikista arkiteorioista, mutta multikulturalismi oli niistä yleisin: 71 prosenttia vastaajista kuvasi vastauksessaan kulttuurisen moninaisuuden ja kulttuuristen identiteettien huomioimista ja arvostamista. Vastaajista 39 prosenttia ilmensi polykulturalismia eli käsitteitä

kulttuurien risteävyydestä ja muovautuvuudesta, joka on kulttuurienvälisen valmiuksien keskeinen tekijä. Värisokeuden arkiteoriaa – käsityksiä kulttuurisen moninaisuuden vähäisyydestä sekä pyrkimykset keskittyä yhteisyyteen tai samanlaisuuteen – ilmensi viidennes vastaajista. Kulttuurista moninaisuutta ongelmallisena pitävistä näkemyksistä muodostettiin analyysissä oma kategoriansa, jota ilmensi 11 prosenttia vastaajista. Tulosten merkityksiä pohditaan opettajankoulutuksen kehittämisen näkökulmasta.

Asiasanat: kulttuurinen moninaisuus, kulttuurien välisen vuorovaikutuksen taidot, kulttuuriteoriat, kulttuuria koskevat arkiteoriat, kulttuurienvälinen vuorovaikutus, yhdenvertaisuus, opettajat

Aikuiskasvatus 43(4), 243

RIIKKA JAATINEN, INKERI RISSANEN & ELINA KUUSISTO

Lay theories of culture as part of teachers' intercultural competencies

Attitudes and beliefs about cultures are a key area of intercultural competencies. In this article, the intercultural competencies of basic education teachers (N = 273) is approached from the perspective of lay theories of culture, studied more widely in the field of social psychology: multiculturalism, polyculturalism and colour-blindness. The data consists of teachers' responses to an open-ended question in a survey collected in 2019 and 2020. The data was analysed using abductive content analysis. The results show that teachers' views were indicative of all the lay theories of culture, but multiculturalism was the most common one: In their answers, 71 % of the respondents described the consideration and appreciation of cultural diversity and cultural. 39 % of respondents expressed polyculturalism, i.e., perceptions of the

intersectionality and malleability of cultures. The colour-blindness – perceptions of irrelevance of cultural diversity and tendencies to focus on commonality or sameness – was expressed by one fifth. During the analysis, an additional category was created for the views where cultural diversity was seen as problematic, expressed by 11 % of respondents. The implications of the results are considered from the perspective of teacher education development.

Keywords: diversity, intercultural interaction, intercultural competencies, cultural theories, equality (fundamental rights), cultural diversity, lay theories of culture, teachers

Aikuiskasvatus 43(4), 243

Psykologista turvallisuutta tukeva työkuulttuuri – Esteet ja edellytykset opetus- ja sosiaalialalla

Artikkelissa tarkastellaan psykologista turvallisuutta opetus- ja sosiaalialoilla. Tarkastelu kiinnittyy keskusteluihin psykologisesti turvallisen työkuulttuurin eduisista ja merkityksestä työhyvinvoinnille ja menestymiselle. Kysymme, millaisia psykologisen turvallisuuden toteutumisen esteitä ja edellytyksiä työkuulttuureissa ilmenee. Tutkimusaineisto kerättiin kirjoituspyynnöllä eläytymismenetelmää (method of empathy-based stories, MEBS) hyödyntäen. Kuvitteellisesta työelämätilanteesta annettiin positiivinen ja negatiivinen kehyskertomus, jotka ilmensivät psykologista turvallisuutta ja turvattomuutta koskevia tekijöitä. Vastauksia pyydettiin jatkamaan kertomusta ja tuottamaan kuvaus tilanteen jatkumisesta mahdollisine ratkaisuineen. Tutkimukseen osallistui 36 vastaajaa neljästä organisaatiosta: kolme oli opetusala, yksi sosiaalialalta. Tulosten mukaan psykologisen turvallisuuden

esteet ja edellytykset paikantuvat: 1) vuorovaikutus- ja tunnekuulttuuriin keskittyvään, 2) yhteisölliseen, 2) oppimisen mahdollistavaan sekä 4) rakenteisiin ja toimintamalleihin paneutuvaan työkuulttuuriin. Työyhteisöjen ja tiimien psykologisen turvallisuuden edistäminen edellyttää yhtä aikaa selkeitä ja toimivia rakenteita sekä sujuvaa vuorovaikutusta. Eläytymismenetelmällä voi käynnistää työyhteisöjen jäsenten oman työn reflektoinnin työn psykologisen turvallisuuden edistämiseksi. Menetelmä sopii myös työyhteisöjen kehittämiseen laajemminkin.

Asiasanat: psykologinen turvallisuus, työkuulttuuri, opetusala, sosiaaliala

Aikuiskasvatus 43(4), 257

A work culture that supports psychological safety – Barriers and conditions in the teaching and social sectors

The article examines psychological safety in the teaching and social sectors. It focuses on the debate about the benefits and importance of a psychologically safe work culture for the well-being and success of employees and communities. We ask what barriers and enablers to psychological safety emerge at work cultures. The research data was collected through a writing prompt using the method of empathy-based stories (MEBS). In the prompt, a positive and a negative frame story of a fictitious work situation were described, reflecting variables related to psychological safety and insecurity. Respondents were asked to continue with both narratives and thus produce a description of the situation and possible solutions. Thirty-six respondents from four organisations took part in the writing prompt: three organisations from the education sector and one from the social sector.

According to the results, the obstacles and preconditions for psychological safety lie in four dimensions of work culture: 1) focusing on interaction and emotional culture, 2) focusing on community, 2) focusing on learning and 4) focusing on structures and practices. Promoting psychological safety in work communities and teams requires clear and effective structures and smooth interaction at the same time. The MEBS method can be used to start up the workers' reflection on their work culture in order to promote psychological safety. The method is also suitable for the development of work communities and working in general.

Keywords: psychological safety, social sector, teaching sector, work culture

Aikuiskasvatus 43(4), 257

ANNE AIRAKSINEN, JANNA SATRI, SEIJA OLLILA & ARTO O. SALONEN

“Suurin osa elämästä on mennyt siihen, että mun täytyis olla toisenlainen” – Herkkyyden kokemuksia nyky-yhteiskunnassa

Artikkelissa tarkastellaan inhimillisten toimintamahdollisuuksien ilmenemistä yksilöllisissä herkkyyden kokemuksissa. Kulttuurinen konteksti on yhteydessä siihen, kuinka ihminen kokee itsensä yhteiskunnassa ja maailmassa. Tutkimuksen teoreettisena viitekehys on Martha Nussbaumin toimintamahdollisuuksien lähestymistapa (capabilities approach), jossa toiminnan mahdollisuudet nähdään toimijuutta edistävinä etappeina kohti inhimillistä hyvinvointia. Kysymme, 1) millä tavoin herkkyyttä kuvaillaan kokemuksellisesti ilmiönä ja 2) miten herkkyyden koetaan vaikuttaneen omiin toimintamahdollisuuksiin. Analysoitava aineistokokonaisuus koostui kirjoitetuista muistoista sekä muisteluryhmän tallennetuista ja litteroiduista ryhmäkeskusteluista. Aineistot analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Tulosten perusteella herkkyyden voi-

olla kokijalleen yhtäältä suuri elämän rikkaus ja voimavara, toisaalta tukahduttava kuormituksen ja jopa häpeän lähde. Yksilöllinen kokemusmaailma saattaa ajautua ristiriitaan ympäröivien sosiaalisten, kulttuuristen ja yhteiskunnallisten odotusten sekä vaatimusten kanssa ja johtaa toimijuutta ja hyvinvointia lamaavaan toimintamahdollisuuksien kaventumiseen. Tulokset avaavat näkymiä herkkyyden asemoitumiseen vallitsevissa yhteiskunnallisissa normikäsitelmissä ja arvotuksissa sekä siihen, kuinka yksilölliseen herkkyyteen kytkeytyviä toimintavalmiuksia voidaan tukea.

Asiasanat: herkkyyden kokemus, herkkyyden kokemukset, toimintamahdollisuudet, muistelutyö

Aikuiskasvatus 43(4), 276

ANNE AIRAKSINEN, JANNA SATRI, SEIJA OLLILA & ARTO O. SALONEN

“Most of my life has been spent thinking I should be different” – Experiences of sensitivity in contemporary society

The study examines the manifestation of human capabilities in individual experiences of sensitivity as linked to the cultural context in society and the world. The theoretical framework for the study is laid by Martha Nussbaum's capabilities approach, which views capabilities as agency-enhancing milestones towards human well-being. We ask (1) how sensitivity is described as an experiential phenomenon and (2) how sensitivity is perceived to have affected one's capabilities. The research data consisted of written memories and transcribed discussions of members in a memory-work group. The data were analysed using content analysis. The results suggest that while sensitivity can be a wellspring of richness and resource to an individual, it can also become a

source of smothering burden and even shame. Individual experiences can clash with surrounding social, cultural and societal expectations and demands, potentially reducing one's capabilities and negatively affecting well-being. The results open perspectives on positioning citizens' sensitivity experiences to prevailing societal norms and values and how citizens' capabilities, linked to their individual sensitivity experiences, can be supported.

Key words: sensitivity, sensitivity experiences, capability, memorising

Aikuiskasvatus 43(4), 276

Translation by Esko Clarke Sario